

- प्र. १ पाठ्यपुस्तक के आधार पर नीचे दिए गए विधानों के सही (15)
विकल्प चुनकर उसके क्रम को □ में लिखिए।
- प्र. २ (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के सविस्तार उत्तर लिखिए। (06)
(किन्हीं तीन)
- (ब) निम्नलिखित प्रश्नों के एक वाक्यमें उत्तर लिखिए। (05)
(किन्हीं पाँच)
- (क) पात्र परिचय लिखिए। (किन्हीं एक) (02)
- (ड) सही जोड़ मिलाइए। अथवा (02)
निम्नलिखित वाक्य कौन किसे कहता है ? लिखिए।
- प्र. ३ (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के सविस्तार उत्तर लिखिए। (04)
(किन्हीं दो)
- (ब) निम्नलिखित प्रश्नों के एक-दो वाक्यमें उत्तर लिखिए। (04)
(किन्हीं चार)
- (क) काव्य-पंक्तियाँ पूर्ण कीजिए अथवा (02)
निम्नलिखित काव्य-पंक्तियों का भावार्थ लिखिए।
- प्र. ४ (व्याकरण विभाग) सूचना अनुसार लिखिए। (15)
- प्र. ५ (अ) निम्नलिखित किसी एक विषय पर निबंध लिखिए। (08)
(ब) पत्रलेखन (अथवा) गद्यार्थग्रहण (05)
(ड) निम्नलिखित परिच्छेद का मातृभाषा में अनुवाद कीजिए। (02)

प्र. 1 पाठ्यपुस्तक के आधार पर नीचे दिए गए विधानों के सही (20)

विकल्प चुनकर उसके क्रम को □ में लिखिए।

- (1) कवि किसकी रोशनी माँगता है ?
- (A) दीपक की (B) बीजली की (C) शान की (D) विज्ञान की
- (2) नेपेलियन ने लड़की को क्या दिया ?
- (A) दो सिक्के (B) तीन सिक्के (C) चार सिक्के (D) पाँच सिक्के
- (3) नेपेलियन कौसा इन्सान था ?
- (A) निड़र (B) दिलदार (C) बहादुर (D) अनूठा
- (4) एक आदमीने सोनू से किसका उपयोग करने के लिए कहा ?
- (A) कील का (B) खोपड़ी का (C) पत्थर का (D) हाथ का
- (5) मन का मेल कौन दूर करता है ?
- (A) संत (B) संगीत (C) भजन (D) पुस्तकें
- (6) ईराक की राजधानी का नाम बताइए।
- (A) तेहरान (B) जेरुसलाम (C) बगदाद (D) मदीना
- (7) विज्ञान ने किसका जादू दिखाया है ?
- (A) विनाश का (B) विकास का
(C) विलास का (D) प्रयास का
- (8) खलीफा को न्याय के लिए क्या मिल गया ?
- (A) सबूत (B) काबूल (C) बुलबुल (D) मोहरें
- (9) देवेन्द्र कैसा छात्र था ?
- (A) चालाक (B) आज्ञाकारी (C) नियमित (D) मेघावी
- (10) देवेन्द्र की पेंट पर किसके धब्बे थे ?
- (A) पानी के (B) पान के (C) खून के (D) चाय के
- (11) खत का रंग कैसा होता है ?
- (A) पीला (B) नीला (C) लाल (D) काला

- (12) तिरासी के बाद कौन-सा अंक आता है ?
- (A) ७४   (B) ८४   (C) ६४   (D) ५४
- (13) बगिया के फूलों से हमें क्या सीख मिलती है ?
- (A) खुश रहना   (B) दुःखी होना
 (C) क्रोधित होना   (D) उदास होना
- (14) रेशमा कैसी लड़की है ?
 (A) डरपोक   (B) आलसी   (C) हिम्मतवाली   (D) कमज़ोर
- (15) हमें फल कौन देता है ?
- (A) पेड़   (B) भगवान   (C) मनुष्य   (D) दानव
- प्र. 2 (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सविस्तार लिखित । (06)
 (किन्हीं तीन)
- (1) नेपोलियन को सच बोलने का क्या परिणाम भुगतना पड़ा ?
- (2) हमें पुस्तकें क्यों पढ़नी चाहिए ?
- (3) खलीफा ने हसन को अपने दरबार में क्यों बुलाया ?
- (4) शिकारी हिरनी को ले गया था ? क्यों ?
- (ब) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए । (05)
 (किन्हीं पाँच)
- (1) कौमुदी ने गांधीजी को भेट में क्या क्या दिया ?
- (2) 'वांचे अभियान' के संदर्भ में राज्य सरकार ने कौन सा सूत्र घोषित किया था ?
- (3) पुस्तक के बारे में गांधीजी ने क्या कहा था ?
- (4) बालक ने भिखारी को पैसे क्यों नहीं दिए ?
- (5) बिछू कहाँ फँस गया था ?
- (6) अलीख्वाजान ने तेल का घड़ा कहाँ रखा ?

(क) पात्र परिचय कीजिए। (किन्हीं एक) (02)

(1) नेपोलियन की प्रामाणिकता

(2) प्रजा वत्सल - राजा भोज

(ड) निम्नलिखित वाक्य कौन किसे कहता है ? (02)

(1) 'जूते चमका दूँ, शानदार कर दूँगा ।'

(2) 'अब, हमें 'बुके' नहीं पर 'बुक' चाहिए ।'

प्र.3 (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सविस्तार लिखिए। (04)

(किन्हीं दो)

(1) 'मन का विश्वास कमजोर हो ना' ऐसा कवि क्यों कहते हैं ?

(2) कम्प्युटर और इन्टरनेट से हमें क्या लाभ हुए हैं ?

(3) 'एक जगत एक लोक' कविता में हमारा जीवन सुख-दुःख की एक कहानी है' ऐसा कविने क्यों कहा है ?

(ब) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए। (04)

(किन्हीं दो)

(1) 'इतनी शक्ति हमें देना दाता' कविता में कवि कैसा जल बहाने की प्रार्थना करते हैं ? क्यों ?

(2) किराएदार घर का किराया क्यों नहीं दे रहा था ?

(3) डब्बू इतिहास में फेल क्यों हो गया ?

(4) 'धरती को महकाएँ' काव्य में प्रकृति के तत्व कौन-कौन से हैं ?

(5) विज्ञान ने कौन-सी डगर आसान बना दी है ?

(क) काव्यपंक्तियाँ पूर्ण कीजिए। (02)

हर तरफ जुल्म.....

..... धरती थमी है ?

अथवा

काव्यपंक्तियों का भावार्थ लिखिए।
दीपक को देखो कैसे यह
हरदम जलता रहता है।
अपना अंतर जला-जलाकर
रोशन जग को करता है।

- प्र. 4 सूचना अनुसार लिखिए। (15)
- (1) संयुक्ताक्षर से शब्द बनाकर वाक्य में प्रयोग कीजिए। (01)
च + च = च्च
- (2) लिंग परिवर्तन कीजिए। (01)
मेढ़क - ..... लेखक - .....
- (3) 'दीपाली पौधों को पानी दे रही है।' वाक्य में क्रियापद कौन-सा है ?
- (4) निम्नलिखित वाक्यों का वचन परिवर्तन करके लिखिए। (01)
- (1) उद्यान में हरा-भरा पेड़ है।
(2) लड़के मैदान में खेल रहे हैं।
- (5) निम्नलिखित कहावतों का अर्थ लिखिए। (02)
- (1) आसमान से गिरा खजूर में अटका -
(2) नाम बड़े दर्शन छोटे -
- (6) वाक्यों को उचित विरामचिह्न लगाकर फिर से लिखिए। (02)
- (1) वाह आपने तो कमाल कर दिया
(2) अंधा है क्या देखकर नहीं चलता
- (7) 'मैंने अपना काम पूरा कर दिया।' वाक्य में से सर्वनाम पद (01)
कौन सा है ?
- (8) विलोम शब्द लिखिए। (01)
पक्का - आलसी -
- (9) समानार्थी शब्द लिखिए। (01)
मान - भूमि -

(10) गंगा-यमुना बहाना मुहावरें का अर्थ लिखकर वाक्य में
प्रयोग कीजिए। (02)

(11) ‘जमीन के नीचे बना कमरा’ शब्दसमूहके लिए एक शब्द
लिखिए। (01)

(12) निम्नलिखित वाक्य में से संज्ञा ढूँढिए।
‘थोड़ी देर बाद उसे राम और श्याम मिले।’

प्र. 5 (अ) निम्नलिखित विषय में से किन्हीं एक विषय पर निबंध लिखिए। (08)

(1) महान वैज्ञानिक एडिसन

(2) मेरा यादगार प्रवास

(3) मेरा प्रिय त्यौहार

(ब) अपने मित्र को जन्मदिन की बधाई देता हुआ पत्र लिखिए। (05)

अथवा

निम्नलिखित परिच्छेदको पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

जीवन में खेल बहुत जरुरी है। खेल से मनोरंजन मिलता है। हमारी तंदुरस्ती ठीक होती है। हम कभी बीमार नहीं पड़ते। रोज खेलने से खाया हुआ अन्न पच जाता है और शरीर में स्फूर्ति आती है। खेल हमारे सारे शरीरको मजबूत बनाते हैं और हमारा दिमाग तेज करते हैं। जो लड़के नहीं खेलते वे आलसी और बीमार रहते हैं। खेलते समय हमें अपने साथियों का ख्याल रखना पड़ता है। उनसे हम खूब मिल-जूलकर खेलते हैं। जिससे हम में कई अच्छी आदतेआप ही आप आ जाती है। ये आदतें हमारे लिए बड़ी लाभकारक होती हैं, इसलिए पढाई के साथ साथ खेल पर भी पूरा जोर देना चाहिए।

प्रश्न :

(1) जीवन में खेल क्यों जरुरी है ?

- (2) खेल के अभाव में क्या होता है ?
(3) पढ़ाई के साथ खेल पर जोर देना चाहिए ? क्यों ?
(4) हमें कैसी आदतें रखनी चाहिए ?
(5) परिच्छेद को योग्य शीर्षक दीजिए।
(क) निम्नलिखित परिच्छेद का मातृभाषा में अनुवाद
कीजिए।

(02)

एक बार अवन्ती के देश में तीन व्यापारी आए।
राजदरबार में उन्होंने प्रार्थना की, कि उनके प्रश्नों के उत्तर दिए
जाएँ। कोई भी दरबारी व्यापारियों के प्रश्नों के उत्तर नहीं दे
सका यहाँ तक कि राजा भी उलझन में पड़ गये।

દોરણા-૬ અભ્યાસક્રમ પ્રથમ સત્ર 2019-20 વિષય - ચિત્રકલા

માસ	વિષય	વિષયાંગ
જૂન	કેલિગ્રાફિ આકારો	વિવિધ પ્રકારની રેખાઓ અને આકારોનો ઉપયોગ કરી કેલિગ્રાફિ વર્ક કરાવવું.
જુલાઈ	રંગચક ભાતચિત્ર	ભાતચિત્ર - મનપસંદ માપનો સમચોરસ દોરી તેમાં અલંકૃત ભાત દોરાવી રંગપૂરણી કરાવવી. 15 x 15 સે.મી. માપનો સમચોરસ દોરી તેમાં ભૌમિતિક આકારોનું ઓવરલેપિંગ કરાવી રંગપૂરણી કરાવવી.
ઓગષ્ટ	વસ્તુચિત્ર પદાર્થચિત્ર ભાતચિત્ર સ્મૃતિ ચિત્ર પ્રકૃતિ ચિત્ર (નેચર)	પાટલો, ડોલ, ટમલર અને સાબુદાની જેવાં સાધનોનું પેન્સિલથી છાયા-પ્રકાશ સાથે ચિત્ર દોરાવવું. 8 સે.મી.ની ત્રિજયાનું વર્તુળ દોરી તેમાં ભાતચિત્ર તૈયાર કરી રંગપૂરણી કરાવવી. ‘કળા કરતો મોર’નું ચિત્ર દોરી પેન્સિલ વડે છાયા - પ્રકાશ વડે પૂર્ણ કરાવવું. કરેણાની ડાળીનું ચિત્રાંકન કરાવી, તેમાં આબેદૂબ જળરંગો પુરાવવા.
સપ્ટેમ્બર	અક્ષરલેખન ચિત્રસંયોજન સ્મૃતિચિત્ર	‘જનસેવા’ અથવા ‘INDIA’ એ વિષય પર અક્ષરલેખન કરાવી પેન્સિલશેડિંગ કરાવવું. લંબચોરસ દોરી તેમાં આકાશ, સૂરજ, વાદળ, વૃક્ષ, પક્ષી (પોપટ) વગેરે..... આકારો વડે ચિત્ર સંયોજન કરાવી પેન્સિલ શેડિંગ કરાવવું. ‘ખેતરે જતાં ખેડૂત’ નું ચિત્ર દોરાવી, પેન્સિલ શેડિંગ વડે પૂર્ણ કરાવવું.
ઓક્ટોબર	પ્રિન્ટમેકિંગ (છાપકામ)	પ્રિન્ટમેકિંગ ની મદદથી હિવાળીકાર્ડ તૈયાર કરાવવું.

ઘોરણા-૬ અભ્યાસક્રમ દ્વિતીય સત્ર 2019-20 વિષય - ચિત્રકલા

માસ	વિષય	વિષયાંગ
નવેમ્બર	ભાતચિત્ર	15 x 15 સે.મી. માપનો સમચોરસ દોરી તેમાં ભૌમિતિક આકારો વડે ભાત દોરાવી રંગપૂરણી કરાવવી. 14 સે.મી.ના માપનો સમબાજુ ત્રિકોણ દોરાવી તેમાં ભૌમિતિક આકારોનું ઓવરલેપિંગ કરાવી રંગપૂરણી કરાવવી.
ડિસેમ્બર	વસ્તુચિત્ર (પદાર્થ ચિત્ર) અક્ષરલેખન ચિત્રસંયોજન	ટી.વી., ક્રિજ અને મિક્સચરના આકારોના વસ્તુચિત્રનું રેખાંકન કરાવવું. 'કલરવ' વિષય પર અક્ષરલેખન કરાવી પેન્સિલશેડિંગ કરાવવું, પ્રાણી, તળાવ, વૃક્ષ, પહાડ, સૂર્ય અને માછલી જેવા આકારો વડે ચિત્રસંયોજન બનાવી પેન્સિલશેડિંગ વડે પૂર્ણ કરાવવું.
જાન્યુઆરી	વસ્તુચિત્ર (પદાર્થ ચિત્ર) સ્મૃતિચિત્ર ચિત્રસંયોજન સ્મૃતિચિત્ર	ડબ્બો, માટલી અને વોટરબેગનું રેખાંકન કરી છાયા-પ્રકાશ વડે પૂર્ણ કરાવવું. કોઈપણ એક વાર્તાચિત્ર તૈયાર કરાવી પેન્સિલશેડિંગ વડે પૂર્ણ કરાવવું. કમળ, હંસ, નદી, પહાડ, સૂર્ય, વૃક્ષ અને માછલી જેવા આકારો વડે ચિત્રસંયોજન પેન્સિલ વડે પૂર્ણ કરાવવું. ટેકરી, ધાસ તથા નદી, માછલી, સૂર્ય અને વાદળ જેવા આકારો વડે ચિત્રસંયોજન તૈયાર કરાવવું. 'કૂતરા' પેન્સિલશેડિંગ વડે પૂર્ણ કરાવવું.
ફેબ્રુઆરી	પ્રકૃતિચિત્ર (નચર) ભાતચિત્ર અક્ષરલેખન કોલાજવર્ક (મોઝેક ચિત્ર)	'બારમાસી'નું ચિત્ર બનાવી તેમાં જળરંગો પુરાવવા અથવા 'તડખૂય' અને 'ટમેટું' જેવાં ફળ-શાકભાજનાં ચિત્ર બનાવી તેમાં રંગ કરાવવો. ૧૮X૧૨ સેમીનો લંબચોરસ દોરાવી તેમાં ભૌમિતિક આકારોનું ઓવરલેપિંગ કરાવી રંગપૂરણી કરાવવી. 'પાણી બચાવો' 'SAVE WATER' નું અક્ષરલેખન કરી પેન્સિલ વડે પૂર્ણ કરાવવું. મેગેઝિનના છપાયેલા નકામા રંગીન કાગળોને યોગ્ય રીતે કાપી, ગુંદરથી ચોંટાડીને કોલાજ તૈયાર કરાવવું.
માર્ચ	માટીકામ	પ્રાણી અથવા પંખીના આકારો માટીમાંથી તૈયાર કરાવવા.
એપ્રિલ	પુનરાવર્તન	પુનરાવર્તન.

ધોરણ-6
વિષય : યિત્રકલા

પ્રથમ-દ્વિતીય સત્ર પરીક્ષા
(લેખિત પરીક્ષાનું માળખું)
વર્ષ : 2019-20

કુલ ગુણ - 40

- પ્ર.-1 ભાતચિત્ર (રંગપૂરણી ફરજિયાત) (ગમે તે એક) (25)
પ્ર.-2 (અ) ગમે તે એક દોરવું. (પેન્સિલ શેડિંગમાં)
                 (1) ચિત્ર સંયોજન   (2) અક્ષરલેખન   (3) સ્મૃતિચિત્ર

ઘોરણા-૬

અભ્યાસક્રમ
પ્રથમ સત્ર ૨૦૧૮-૨૦

વિષય - સંસ્કૃત

માસ	પ.ક્રમાંક	પ્રકરણાનું નામ	શિક્ષણકાર્ય / પ્રોજેક્ટ કાર્ય
જૂન	૧	વનદના (મુ.પા.)	દેવ-દેવીના શલોકોનો સંગ્રહ અને અનુવાદ
	૧ થી ૪	ચિત્રપદાનિ	--
જુલાઈ	૨	આકાશ: પતતિ	--
	૩	લોખનમ્	રેણ્ડિંગ જીવનમાં વપરાતી વસ્તુઓના સંસ્કૃતમાં નામ
ઓગષ્ટ	૪	સદ્ધ્યા	પંચતંત્રની કોઈપણ એક પ્રાણીક્રિયા
	૫	છસ્તી હસ્તી હસ્તી (મુ.પા.)	હાથી વિશે સંસ્કૃતમાં સચિત્ર નોંધ.
સપ્ટેમ્બર	૬	સપ્ત વાસ્યા:	વાર અને સંખ્યા (૧ થી ૧૨) સચિત્ર સંસ્કૃતમાં નોંધ.
	૭	પુનરાવર્તનમ્ - ૧	
ઓક્ટોબર	૮	કરોતિ	ઉદ્દા. કરોતિ, ખેલતિ જેવાં કિયાપદોનો ઉપયોગ કરી સંસ્કૃતમાં વાક્યો.
	૯	કાકસ્ય ચાતુર્યમ्	
નવીની	૧૦	સમય:	
	૧૧	પુનરાવર્તનમ્ - ૨	

દોરણા-૬

અભ્યાસક્રમ
દ્વિતીય સત્ર ૨૦૧૮-૨૦

વિષય - સંસ્કૃત

માસ	પ.ક્રમાંક	પ્રકરણનું નામ	શિક્ષણકાર્ય / પ્રોજેક્ટ કાર્ય
નવેમ્બર ડિસેમ્બર	૧	મમ અংজনિ	શરીરનાં અંગો ચિત્ર સહિત
	૨	દક્ષિણપાદમ् (મુ.પા.)	--
	૩	કરોમિ	--
જાન્યુઆરી	૪	પણેલિકા: (મુ.પા.) પુનરાવર્તન-૨	પાઠ્યપુસ્તક બહારની પહેલિકાનો સંગ્રહ (સચિત્ર)
	૫	મમ વિદ્યાલય: ભવતુ ભારતમ्	શાળામાં વપરાતી સાધનસામગ્રીનાં નામો (સચિત્ર)
ફેબ્રુઆરી	૭	સુભાષિતાનિ (મુ.પા.)	કોઈપણ પાંચ પા.પુ. સિવાયનાં સંસ્કૃત સુભાષિતોનો સંગ્રહ
	૮	જન્મદિનોત્સવ:	--
	૯	સ્વવત્યઃ	કોઈપણ પાંચ સંસ્કૃત સ્થૂકિતની સમજૂતી
માર્ચ	--	પુનરાવર્તનમ् - ૨	--

પ્રકરણ નીચે આવતા જ્ઞાતવ્યામ, ભવાન, જાનતિ ? તથા તમામ ઉદાહરણોની ચર્ચા કરી ધ્યાનમાં લેવી તથા પરીક્ષામાં પૂછી શકાશે.

ધોરણ : 6 વિષય : સંસ્કૃત	પ્રથમ સત્ર - 2019-20	અભ્યાસક્રમ : કુલ ગુણ : 80
----------------------------	----------------------	------------------------------

- Q. 1 [અ] પાઠ્યપુસ્તકના આધારે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ [10]
 પસંદ કરી તેનો ક્રમ અક્ષર માં લખો
 [બ] નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી આપો. [02]
 [ક] નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ આપો. [02]
 [ઢ] નીચેના શબ્દોના વિરુદ્ધાર્થી સંસ્કૃતમાં આપો. [02]
 [ઈ] નીચેના શબ્દોના સંસ્કૃત અર્થ આપો. [02]
 [ઈ] નીચેના શબ્દોની સંધિ વિચ્છેદ કરો. [02]
- Q. 2 [અ] નીચે આપેલ ગદ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. [04]
 [બ] નીચે આપેલ પદ્યખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. [06]
 [ક] નીચે આપેલ શ્લોકપૂર્તિ કરો. [04]
- Q. 3 [અ] નીચે આપેલ પ્રશ્નોના સંસ્કૃતમાં ઉત્તર આપો. [05]
 [બ] નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ગુજરાતીમાં ઉત્તર આપો. [06]
 [ક] જોડકા જોડો. [05]
 [ઢ] ખાલી જગ્યા પૂરો. [05]
- Q. 4 [અ] નીચે આપેલ ગદ્યાંશ વાંચી પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં આપો. [05]
 [બ] નીચેનાં વાક્યોને ઘટનાક્રમ અનુસાર ગોઈવો. [04]
- Q. 5 [અ] નીચે આપેલ વાક્યોનું સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. [03]
 [બ] નીચે આપેલ સંસ્કૃત વાક્યોનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. [04]
 [ક] નીચે આપેલ ચિત્ર પરથી સંસ્કૃતમાં વાક્યો બનાવો. [03]
 [ઢ] નીચે આપેલ વાક્યો સુંદર અક્ષરે લખો. [02]
 [ઈ] નીચે આપેલ સમયને ઘડિયાળમાં દર્શાવો. અથવા
     નીચેના અંકોને સંસ્કૃત શબ્દમાં લખો. [02]
 [ઈ] પ્રવૃત્તિલક્ષી પ્રશ્ન. [02]

ધોરણ : 6

પ્રથમ સત્ર - 2019-20

વિષય : સંસ્કૃત

અભ્યાસક્રમ :

કુલ ગુણ : 80

Q. 1 [નું] પાઠચાલનાને આધારે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને

ક્રમાંકન સામે આપેલા માં લખો.

[10]

(1) ગજસ્ય સ્તમ્ભસમાનાઃ કિં અસ્તિ ?

(A) દંતાઃ (B) નાસિકા (C) પાદાઃ (D) કર્ણો

(2) ‘સર્વદા શબ્દસ્ય કઃ અર્થ ?

(A) બધા (B) અત્યારે (C) હુંમેશા (D) ત્યારે

(3) રાજસ્ય શરીરં કીદશમ् અસ્તિ ?

(A) શૂર્પકારૌઃ (B) સત્ત્મભસમાનાઃ

(C) પર્વતસદશે (D) ઉન્નતબૃહત

(4) ઝડ પરથી શું પડે છે ?

(A) ફળ (B) પાંદું (C) ડાળી (D) પક્ષી

(5) ‘કુત્ર પતતિ આકાશઃ ? – આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?

(A) વાનરઃ (B) શશકઃ (C) શૃગાલઃ (D) સિંહઃ

(6) ‘બસ’ શબ્દનો અર્થ સંસ્કૃત શબ્દ લખો.

(A) લોકયાનમ् (B) શકટમ् (C) ઘટઃ (D) તાલઃ

(7) વેદાન્તઃ કિં કરોતિ ?

(A) ગાયતિ (B) લિખતિ (C) પઠતિ (D) ક્ષિપતિ

(8) સંસ્કૃત ભાષા કઈ કઈ લિપિમાં લખાય છે ?

(A) અંગ્રેજી (B) દેવનાગરી (C) ગુજરાતી (D) હિન્દી

(9) ‘કોટરે’ – શબ્દનો ગુજરાતી શબ્દ લખો.

(A) પાદળ (B) આહાર માટે (C) પઢીથી (D) બખોલમાં

(10) ‘શ્વઃ’ – શબ્દનો અર્થ કયો છે ?

(A) આજે (B) આવતી કાલે (C) ગઈ કાલે (D) વાર

Q. 1 [બુન્દે] નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી આપો.

[02]

(1) વનમ् (2) વૃષભઃ

[ક] નીચેના શાલોના વિરુદ્ધાર્થી સંસ્કૃતમાં આપો.	[02]
(1) અદ્ય (2) લિખતિ	
[દ] નીચેના શાલોના ગુજરાતી અર્થ આપો.	[02]
(1) પૃષ્ઠે (2) હસ્તી	
[૪] નીચેના શાલોના સંસ્કૃત અર્થ આપો.	[02]
(1) પેટ (2) ડેલો	
[૫] નીચેના શાલોની સંધિ વિચ્છેદ કરો.	[02]
(1) તત્ત્વૈ (2) ભાણ્ડાકારમ्	
Q. 2 [બુ] નીચે આપેલ પદખંડનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો.	[04]
(1) એકદા કાકઃ ભાર્યા સહ આહારાર્થ ગચ્છતિ । તદા સર્પ એકં શાવકં ખાદતિ ।	
(2) “શૃગાલભાતઃ ધાવતુઃ, અકાશઃ પતતિ ।”	
શશકઃ ધાવતિ ।	
શૃગાલઃ અનુધાવતિ ।	
(બુ) નીચે આપેલ પદખંડનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો.	[06]
(1) ઉદરં ભાણ્ડાકારમ्, ઉન્નતબૃહચ્છરીરમ् ।	
અલ્પં તુચ્છં પુચ્છમ्, અહો અહા વિચિત્રમ् ॥	
(2) ગુરુબ્રહ્મા ગુરુર્વિષ્ણુઃ ગુરુર્દેવો મહેશ્વરઃ ।	
ગુરુ : સાક્ષાત् પરબ્રહ્મ તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥	
(ક) નીચે આપેલ શ્લોકપૂર્તિ કરો.	[04]
(1) વક્રતુણં.....સર્વદા ।	
(2) નમસ્તે ..... ભવ સર્વદા	
Q. 3 [બુ] નીચે આપેલ પ્રશ્નોના સંસ્કૃતમાં ઉત્તર આપો.	[05]
(1) અદ્ય બુધવાસરઃ । શ્વ કઃ વાસરઃ ?	
(2) મીરા કિં કરોતિ ?	
(3) કઃ શાયનં કરોતિ ?	

- (4) કાકઃ કિં પશ્યતિ ?
 (5) ગજસ્ય કર્ણો કીદશૌ ?
 (6) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતીમાં આપો. [06]

- (1) ‘એષા ઘટી અસ્તિ’ એટલે શું ?
 (2) ગુજરાતી લિપિ અને દેવનાગરી લિપિઓ મહત્વનો તરફાવત કયો છે ?
 (3) ‘અગિયાર’ અંકને સંસ્કૃતમાં શું કહેવાય ?
 (4) સંસ્કૃત ભાષામાં કેટલા સ્વર અને વ્યંજન છે ?
 (5) ૧ થી ૪ અંકોને સંસ્કૃત શબ્દમાં લખો.
 (6) ‘આજ અને આવતી કાલ’ માટે સંસ્કૃતમાં કયા શબ્દો વપરાયા છે ?

(ક) જોડકાં જોડો. [05]

(અ)		(બ)
(1) ચત્વારિ	–	ક્ષિપતિ
(2) એકાસવાદને	–	કચ્ચરાપેટી
(3) કપિલઃ	–	૧૧ : ૦૦
(4) અદ્ય	–	૪
(5) અવકરિકા	–	મઙ્ગલવાસરઃ ।

(૩) નીચે આપેલ ખાલી જગ્યા પૂરો. [05]

- (1) અદ્ય શુક્રવાસરઃ । હ્યઃ ..... ।
 (2) મીરા ..... ।
 (3) સર્પ ..... વસતિ ।
 (4) ઘરેણાંને સંસ્કૃતમાં ..... કહેવાય છે.
 (5) ૩:૦૦ વાગ્યાને સંસ્કૃતમાં ..... કહેવાય છે.

Q. 4 [૫] નીચે આપેલ ગદ્યાંશ વાંચી પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં આપો. [05]

- (1) સचિનઃ । એષઃ સચિનઃ । સચિનઃ ખેલતિ ।
 વેદાન્તઃ । એષ વેદાન્તઃ । વેદાન્ત પઠતિ ।
 દિવ્યા । એષા દિવ્યા । દિવ્યા લિખતિ ।

મીરા । એષા મીરા । મીરા ગાયતિ ।

વિમાનમ् । એતત् વિમાનમ् । વિમાનમ् ઉડયતે ।

(1) સચિનः કિં કરોતિ ?

(2) દિવ્યા કિં કરોતિ ?

(3) વેદાન્ત કિં કરોતિ ?

(4) મીરા કિં કરોતિ ?

(5) ક : ઉડયતે ?

(બ) નીચેનાં વાક્યોને ઘટનાક્રમ અનુસાર ગોઠવો.

[04]

(1) શશકઃ પલાયનं કરોતિ ।

(2) શશકઃ કિમપિ ન વદતિ ।

(3) સિંહઃ હસતિ ।

(4) સિંહઃ વદતિ ‘કુત્ર પતતિ આકાશઃ ?’

Q. 5 (અ) નીચે આપેલાં વાક્યોનું સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો.

[03]

(1) આજે રવિવાર છે.

(2) ભયુર સાંભળે છે.

(3) ત્યાં રાજકુમારી સ્તાન કરે છે.

(બ) નીચે આપેલ સંસ્કૃત વાક્યોનું ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો.

[03]

(1) ‘ઘટીમધ્યે એષા લઘુસુચી’ ।

(2) ‘રાત્રૌ દશવાદને શયનમ्’ ।

(3) શ્વઃ બુધવાસરઃ ।

(4) એકીસ્મન् વને એકઃ વટવૃક્ષઃ અસ્તિ ।

(ક) નીચે આપેલ ચિત્ર પરથી સંસ્કૃતમાં વાક્ય બનાવો.

[03]

(1)

(2)

(3)

(૩) નીચે આપેલ સુંદર અક્ષરે લખો. [02]

(1) ચતુરઃ કાકઃ સુવર્ણહારમ् અપહરતિ ।

(2) પ્રથમ વારઃ સોમવાસરઃ તતશ્વ મળ્ગલવાસરઃ ।

(૪) નીચેના અંકોને સંસ્કૃત શબ્દોમાં લખો. [02]

(1) ૬   (2) ૩   અથવા

(૫) સમય દર્શાવો. [02]

પञ્ચવાદનમ्

ચતુરવાદનમ्

(૬) કાગડા વિશે ચારથી પાંચ વાક્ય ગુજરાતીમાં લખો

ધોરણા : ૬

વિષય : સંસ્કૃત

દ્વિતીય સત્ર - 2019-20

અભ્યાસક્રમ :

કુલ ગુણા : 70

Q. 1 [A] પાઠ્યપુસ્તકને આધારે આપેલા વિધાનોના વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને તેનો ક્રમઅક્ષર સામે માં લખો. [07]

[B] નીચેના આપેલા શબ્દોના સમાનાર્થી આપો. [02]

[C] નીચેના શબ્દોના વિરોધી આપો. [02]

[D] નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ આપો. [02]

[E] નીચેના શબ્દોના સંસ્કૃત અર્થ આપો. [02]

Q. 2 [A] નીચે આપેલા ગદ્યખંડનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો. [04]

[B] નીચે આપેલા નાટ્યાંશનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો. [06]

[C] નીચે આપેલા પદ્યખંડનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો. [06]

[D] નીચે આપેલ શ્લોકપૂર્તિ કરો. [04]

Q. 3 [A] નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં આપો. [05]

[B] નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતીમાં લખો. [05]

Q. 4 [A] જોડકા જોડો. [05]

[B] નીચે આપેલ ખાલી જગ્યા પૂરો. [05]

- Q. 5 [A] નીચે આપેલ ગદ્યાંશ વાંચી પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. [05]
 [B] નીચે આપેલ વાક્યો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. [03]
 [C] નીચે આપેલ સૂક્તિ સમજાવો. [03]
 [D] નીચે આપેલ વાક્યોનું સુંદર અક્ષરે અનુલેખન કરો. [02]
 [E] પ્રવૃત્તિ લક્ષી પ્રશ્ન. [02]

ધોરણ : 6

દ્વિતીય સત્ર – 2019-20
વિષય : સંસ્કૃત

અભ્યાસક્રમ :
૭૦ ગુણ

- Q.1 (A) પાઠ્યપુસ્તકના આધારે આપેલા વિધાનોના વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને તેના ક્રમ-અક્ષર સામે માં લખો. [07]
- (1) ભયભીત થયેલા સસલાંની પાછળ કોણ દોડે છે ?
 (A) શિયાળ (B) શિયાળ અને વાંદરો
 (C) સિંહ (D) જંગલના બધા ઋણીઓ
- (2) સચિન : કિં કરોતિ ?
 (A) ખેલતિ (B) પઠતિ (C) ક્ષિપતિ (D) પશ્યતિ
- (3) વૃક્ષસ્ય કોટરે ક : વસતિ ?
 (A) સર્પ : (B) કાક : (C) કાકશાવક : (D) સુવર્ણહાર :
- (4) નીચેનામાંથી શબ્દ જૂથનો અલગ પડતો શબ્દ ક્યો છે ?
 (A) સુચી (B) દીર્ଘસુચી (C) લઘુસુચી (D) સમય :
- (5) વેદાન્ત : કિં કરોતિ ?
 (A) ક્ષિપતિ (B) ખેલતિ (C) પશ્યતિ (D) પઠતિ
- (6) નીચેનામાંથી ક્યુ અંગ ધડના ભાગમાં આવેલું છે ?
 (A) ઉદરમ् (B) દન્તાઃ (C) નેત્રમ् (D) મુખમ्
- (7) ભારત દેશની ઉત્તરમાં ક્યો પર્વત આવેલો છે ?
 (A) ગિરનાર (B) હિમાલય (C) પાવાગઢ (D) ચોટીલા
- (B) નીચે આપેલા શબ્દોના સમાનાર્થી આપો. [02]
- (1) વૃક્ષ : (2) શાનૈ :

(C) નીચે આપેલા શબ્દોના વિરોધી લખો. [02]

(1) આગચ્છતિ (2) દીઘ્.

(D) નીચે આપેલા શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો. [02]

(1) પુરસ્કુરૂ (2) માતામહં

(E) નીચે આપેલા શબ્દોના સંસ્કૃત અર્થ આપો. [02]

(1) તળાવે (2) ભણાવે

Q.2 (A) નીચે આપેલા ગાધખંડનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો. [04]

(1) એક વનમ् અસ્તિ ।

તત્ત્ર શશકः નિવસતિ ।

શશકः શયનં કરોતિ ।

(2) મમ નામ કિશોરः ।

अહं પાઠશાલા ગच્છામि

તત્ત્ર અહમ् અભ્યાસં કરોમિ ।

(B) નીચે આપેલા નાટ્યાંશનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો. [06]

અનિલ :- ભવત : વર્ગખણ્ડ : કુત્રે અસ્તિ ?

રાજીવ :- મમ વર્ગખણ્ડ : પ્રાર્થનાખડસ્ય સમીપે એવ અસ્તિ ।

અનિલ :- ભવત : વર્ગશિક્ષક : ક : અસ્તિ ?

રાજીવ :- હર્ષમહોદયા મમ વર્ગશિક્ષિકા અસ્તિ । સા સંસ્કૃતં પાઠયતિ ।

અનિલ :- ભવત : વિદ્યાલયે પુસ્તકાલય : અસ્તિ વા ?

(C) નીચે આપેલા પદ્ધતિનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો. (06)

(1) ભારતં ભારતં ભવતુ ભારતમ् ।

શક્તિસમ્ભૂતં યુક્તિસમ્ભૂતમ् ।

શક્તિયુક્તિસમ્ભૂતં ભવતુ ભારતમ् ॥

(2) સર્વતીર્થમયી માતા સર્વદેવમય: પિતા ।

માતરં પિતરં તસ્માત् સર્વયલેન પૂજયેત् ॥

(D) નીચે આપેલા જ્લોકોની પૂર્ણ કરો. (04)

(1) દક્ષિણપાદં..... સ્વયં ભ્રમ ॥

(2) વામં હસ્તં ..... સ્વયં ભ્રમ ॥

Q. 3 (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં આપો. (05)

(1) સિંહ: કિં વદતિ ?

(2) સુર્વણહાર: કુત્ર અસ્તિ ?

(3) રમા કિં ગાયતિ ?

(4) હિમાલયે ક: વસતિ ?

(5) ભારત કસ્ય સાધકં ભવતુ ?

(B) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતીમાં આપો. (05)

(1) ઝડની પાસે કોણ આવે છે ?

(2) કોણ સાપને મારી નાંખે છે ?

(3) મહર્ષિ કયાં જાય છે ?

(4) કોનો કંઠ ભૂરો છે ?

(5) વૃક્ષો કેવા હોય છે ?

Q. 3 (A) નીચેના જોડકા જોડો. (05)

(અ)	(બ)
(1) ચરણ:	ગરદન
(2) ગ્રીવા	પેટ
(3) જિહ્વા	હથેળી
(4) વક્ષઃ	જીભ
(5) ઉદરમ्	પગનો પંજો

(B) નીચે આપેલ ખાલી જગ્યા પૂરો. (05)

- (1) વિમાનમ् આકાશ માર્ગ ..... | (ઉદ્ઘૃતે, પશ્યતિ)
- (2) વૃક્ષઃ ..... દદામિ | (પુચ્છમ्, છાયાં)
- (3) સત્ય ..... ભૂષણમ् | (હસ્તસ્ય, કણ્ઠસ્ય)
- (4) સુખાર્થી ..... ત્વજેત् | (ધનમ्, પુસ્તકમ्)
- (5) ધારા ..... દીપાન् પ્રજ્વાલર્યણા | (એકાદશ, એકમ्)

Q. 5 (A) નીચે આપેલ ગદ્યાંશ વાંચી પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (05)

ધારા સરસ્વતીમાતુः ચિત્રસમીપं ગच્છતિ । અધ ધારા એકાદશમે
વ પ્રતિશાતિ । સરસ્વતીમાતુः વન્દનાં કરોતિ । અનન્તરં યજ્ઞઃ અપિ
ભવતિ । ધારા અક્ષયપાત્રે મુષ્ટિધાનં સ્થાપયતિ । અનન્તરં સા શુભસંકલ્પં
કરોતિ । આચાર્યઃ જન્મદિનસ્ય શુભાશીષં દદાતિ । વીણા ધારાં આશીર્વાદં
દદાતિ, સુજલા અપિ આશીર્વાદં દદાતિ । અંતે ધારા સર્વેભ્યઃ મિષ્ટાન્નં વિતરતિ ।
ધારા અતીવ આનન્દમ् અનુભવતિ । આચાર્યઃ શ્લોકં ગાયતિ ।

- પ્રશ્ન : (1) ધારા અક્ષયપાત્રે કિં સ્થાપયતિ ?
 (2) ધારા કતિ વર્ષ પ્રતિશત્તિ ?
 (3) ધારા જન્મોદિનોત્સવે કસ્યાઃ વન્દનાં કરોતિ ?
 (4) કઃ શ્લોકં ગાયતિ ?
 (5) કઃ શુભાશીષં દવાતિ ?
- (B) નીચે આપેલા વાક્યોનું ગુજરાતીમાં સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. (03)
- (1) હું જ્ઞાન આપું છું.
  - (2) કાગડો કાળો છે.
  - (3) મારો રંગ લીલો છે.
- (C) નીચેની સુંકિત સમજાવો. (03)
- ઉત્સવપ્રિયાઃ ખલુ જનાઃ ।
- (D) નીચે આપેલા વાક્યોનું સુંદર અક્ષરે અનુલેખન કરો. (02)
- (1) અહિંસા પરમો ધર્મઃ
  - (2) નાસ્તિ ઉદ્યમસમઃ બન્ધુઃ ।
- (B) પ્રવૃત્તિલક્ષી પ્રશ્ન : (02)
- તમારા જન્મદિનની ઉજવણી વિશે ચાર-પાંચ વાક્યો લખો.